

Activiteitenverslag Adoptie

2012

Kind & Gezin
Vlaams Centrum voor
Adoptie

INHOUDSTAFEL

Voorwoord

1. Vlaams Centrum voor Adoptie	p. 6
1.1 Informatieverstrekking.....	p. 6
1.2 Inzage van adoptiedossiers	p. 7
1.3 Partners.....	p. 8
1.3.1 Voorbereidingscentra	p. 8
1.3.2 Diensten voor maatschappelijk onderzoek.....	p. 8
1.3.3 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	p. 9
1.3.4 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie.....	p. 9
1.3.5 Steunpunt Nazorg Adoptie en trefgroepen	p. 9
1.3.6 Projecten	p. 10
1.3.7 Andere Belgische overheden.....	p. 10
1.3.8 Andere Europese centrale autoriteiten.....	p. 11
1.3.9 Service Social International (SSI).....	p. 11
1.3.10 Permanent bureau van Den Haag.....	p. 11
1.4 Buitenlandse delegaties en missies.....	p. 11
 2. Interlandelijke adoptie.....	 p. 12
2.1 Aanmeldingen.....	p. 13
2.2 Voorbereiding.....	p. 13
2.2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet gekend kind	p. 14
2.2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie.....	p. 14
2.3 Maatschappelijk onderzoek	p. 15
2.3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek.....	p. 16
2.3.2 Adviezen.....	p. 16
2.3.3 Geschiktheidsvonnissen.....	p. 16
2.4 Bemiddeling.....	p. 18
2.4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten	p. 18
2.4.2 Zelfstandige adoptiedossiers.....	p. 30
 3. Binnenlandse adoptie	 p. 34
3.1 Aanmelding	p. 34
3.2 Voorbereiding	p. 35
3.3 Maatschappelijk onderzoek	p. 36
3.4 Geplaatste kinderen via een adoptiedienst.....	p. 37

VOORWOORD

Beste Lezer,

Voor u ligt het zevende activiteitenverslag van Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA). In **38** pagina's, **10 929** woorden en **710** getallen, leest u alles over onze werkzaamheden (activiteiten en opdrachten) in 2012.

592 nieuwe aanmeldingen voor een binnenlandse adoptie, **464** kandidaten die een voorbereiding volgden, **312** kandidaten voor interlandelijke adoptie, **246** families op de wachtlijst van onze buitenlandse adoptiediensten, **201** maatschappelijke onderzoeken, **106** geschiktheidsvonnissen, **104** kandidaten die een infosessie binnenlandse adoptie volgden, **78** adopties uit Ethiopië, **34** maanden gemiddelde wachttijd tussen het geschiktheidsvonnis en de plaatsing, **29** kandidaten voor een intrafamiliale adoptie, **21** nieuwe proefdossiers, **15** adopties uit China, **10** buitenlandse delegaties, **8** kanaalonderzoeken, **7** gemotiveerde personeelsleden, **5** diensten die bemiddelen voor binnenlandse adoptie en **1** nieuw decreet, ...

Indrukwekkend? Ja, misschien... Volledig? Eigenlijk niet...

Wat ontbreekt in dit lijstje én cruciaal is om de maatschappelijke relevantie van de activiteiten van VCA goed te kunnen beoordelen, is het verhaal achter deze cijfers. Elk getal vertelt immers een verhaal: een verhaal van hoop en verwachting, ... Van kinderen die de kans krijgen om op te groeien in een warme en veilige omgeving, en evenveel gezinnen die vol verwachting uitkijken naar de komst van een kind.

Een verhaal ook van onzekerheid, frustratie, lang wachten, ... en als het grote moment eindelijk aangebroken is... een verhaal van groot geluk, aarzelend aftasten en aanpassen aan die nieuwe realiteit.

Ook dat verhaal wil ik u niet onthouden. Het is namelijk dit verhaal dat ons, medewerkers van Vlaams Centrum voor Adoptie, en onze partners elke dag opnieuw inspireert en motiveert, om samen werk te maken van een kwaliteitsvol adoptiebeleid.

Ariane Van den Berghe

En **1** nieuwe adoptieambtenaar

1. VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE

De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie werd bij de invoering van het nieuwe decreet interlandelijke adoptie van 20 januari 2012 omgevormd tot Vlaams Centrum voor Adoptie. Deze omvorming is definitief geworden op 1 september 2012. Sindsdien is VCA een volwaardige afdeling binnen Kind en Gezin. In 2012 lag de leiding van VCA bij Dorine Chamon als Vlaams adoptieambtenaar. Vanaf 1 januari 2013 wordt de leiding overgenomen door de nieuwe Vlaams adoptieambtenaar, Ariane Van den Berghe.

Bij VCA komt een Raadgevend comité. Dit comité start zijn werking in de loop van 2013 en zal samengesteld worden uit vertegenwoordigers van de geadopteerden, de adoptieouders, de voorzieningen, de werknemers van de voorzieningen en 4 onafhankelijke deskundigen.

VCA blijft de door de Vlaamse gemeenschap aangeduide bevoegde autoriteit voor adoptie in het kader van het Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie (Haags Verdrag). Ook voor de federale wetgeving blijft VCA de bevoegde autoriteit en neemt die taken dus verder op, naast de taken die in het nieuwe decreet vermeld staan.

1.1 Informatieverstrekking

VCA is voor Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wil over binnenlandse of interlandelijke (buitenlandse) adoptie van minderjarigen. Deze informatieverstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij willen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure, als nadien een specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieproject. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders, afstandsouders, studenten en andere binnenlandse en buitenlandse autoriteiten.

De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en het aanbod van informatie op de website. VCA biedt daarnaast telefonische permanentie en trajectbegeleiding.

Naar aanleiding van het nieuwe decreet was ook de informatiebrochure aan herziening toe. VCA koos ervoor om niet langer zoveel mogelijk informatie aan het begin van de procedure te geven maar te evolueren naar op maat gemaakte informatie. De nieuwe folder bevat dus vooral informatie voor kandidaat-adoptieouders die aan het begin van de procedure staan en basisinformatie willen over adoptie. Het is de bedoeling deze informatie op maat verder uit te breiden in 2013 en de kandidaat-adoptieouders in de loop van de procedure bijkomend te informeren over hun specifieke dossier.

De brochures voor de adoptie van kinderen van familie zowel uit het binnenland als uit het buitenland werden ook aangepast in die zin.

De vertaalde brochure van de NGO International Social Service 'Intercountry adoption and its risks: A Guide for prospective adopters', werd in 2012 verspreid onder de kandidaat-adoptieouders. Deze brochure licht de adoptieouders in over de risico's en aandachtspunten bij een buitenlandse adoptie.

Naast de papieren informatiedragers verzorgt VCA het luik 'Adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt. In 2012 werd de website uitgebreid met informatie over de herkomstlanden waar de verschillende adoptiediensten mee werken, met cijfergegevens en met informatie over de onderzochte kanalen voor zelfstandige adoptie.

De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week maar de permanentie werd tijdelijk uitgebreid naar aanleiding van het nieuwe

decreet. Ze beantwoorden ook de schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door een verscheidenheid aan personen en instanties. Daarnaast verwerken ze de aanmeldingen voor binnenlandse of buitenlandse adoptie, contacteren ze de kandidaat-adoptieouders bij iedere procedurestap en registreren ze de bemiddelingskeuze (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie). Ze volgen de dossiers zoveel mogelijk digitaal op zodat een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers mogelijk is.

1.2 Inzage van adoptiedossiers

Zowel het oude als het nieuwe decreet interlandelijke adoptie geeft de Vlaamse adoptieambtenaar de taak om inzage te verlenen aan geadopteerden. Bovendien moet iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde, verplicht hiervan een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgen.

Het is niet evident om adoptiedossiers te verkrijgen van adopties die gerealiseerd werden via diensten die niet langer erkend zijn. VCA stelt alles in het werk om de betrokken geadopteerden verder te helpen. Hierbij worden andere diensten gecontacteerd zowel in het binnenland (jeugdrechtbanken, rijksarchief, ...) als in het buitenland (weeshuizen, autoriteiten, ...). Maar dit bereikt niet altijd het gewenste resultaat. Naar aanleiding van een herziening van de richtlijn voor selectie en bewaring van archieven van de rechterlijke macht werd met de Rijksarchivaris overeengekomen om de adoptiedossiers integraal te laten bewaren. 20 jaar na de inleiding worden ze overgebracht naar het Rijksarchief. Zo kan het inzagerecht voor de belanghebbenden maximaal gewaarborgd worden bij de verschillende gerechtelijke instanties die dossiers aanmaken en bewaren.

Voor binnenlandse adoptie wordt de regelgeving over de bewaring van en de inzage in dossiers weergegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen.

De artikelen 27 en 28 bepalen dat de dossiers behandeld en bewaard worden door de adoptiediensten en enkel toegankelijk zijn via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy.

Hoewel VCA dus geen taak heeft bij binnenlandse adopties ontvangt het centrum wel verschillende vragen van binnenlands geadopteerden. Uiteraard onderneemt VCA ook voor deze geadopteerden stappen om zoveel mogelijk informatie ter beschikking te kunnen stellen.

Voor de eventuele nazorg na het verlenen van de inzage werden geadopteerden doorverwezen naar Steunpunt Nazorg Adoptie.

In 2012 werd i.v.m. 20 adoptiedossiers contact opgenomen met VCA om inzage te verkrijgen. 12 vragen hadden betrekking op interlandelijke adopties. 3 van deze geadopteerden konden nog in 2012 inzage krijgen. 5 geadopteerden zetten hun vraag tot inzage niet verder in 2012. 2 geadopteerden moesten doorverwezen worden naar de jeugdrechtbank en voor 2 vragen kon de inzage (nog) niet gegeven worden.

Er kwamen daarnaast 8 aanvragen binnen van binnenlandse geadopteerden. 1 geadopteerde kon in 2012 inzage krijgen. 5 geadopteerden werden doorverwezen naar de jeugdrechtbank en naar de Franse gemeenschap. 1 dossier kon in 2012 niet afgerond worden en 1 geadopteerde zette zijn vraag niet door.

Er werd in 2012 ook inzage gegeven aan 4 geadopteerden die hun vraag in 2011 stelden.

Meer dan de helft van de vragen komt van geadopteerden tussen 20 en 40 jaar.

1.3 Partners

VCA heeft zowel in België, Vlaanderen als in het buitenland verschillende partners waarmee wordt samengewerkt om adopties te realiseren en op te volgen. VCA heeft een belangrijke opdracht in het houden van toezicht op de erkende diensten en staat ook in voor de subsidiëring van de verschillende voorzieningen. In aanloop van de nieuwe regelgeving was er nauw overleg met de verschillende partners. Er werd 2 keer met alle voorzieningen samen overlegd in een groot adoptieoverleg.

1.3.1 Voorbereidingscentra

Omwille van de nieuwe regelgeving verliep de erkenning van deze centra (Triobla en VCOK) op 31 december 2012. Zij stonden mee in voor de oprichting van het nieuwe Steunpunt Adoptie, dat hun taak inzake voorbereiding van kandidaat-adoptieouders overneemt vanaf 2013. Voor de oprichting van dit Steunpunt was er (vooral juridische) ondersteuning vanuit Kind en Gezin. Kind en Gezin was dan ook aanwezig bij verschillende voorbereidende vergaderingen.

Voor 2012 ontvingen deze diensten nog een basissubsidie van 154 953,65 euro per dienst en een extra subsidie van 6281,80 euro per bijkomend gerealiseerde voorbereidingssessie. Onder de basissubsidie worden de eerste 13 voorbereidingssessies per kalenderjaar begrepen. In 2012 ontvingen de voorbereidingscentra een totaal van 310 558,14 euro aan subsidie.

Er waren 2 overlegmomenten over de voorbereiding van het uitvoeringsbesluit 'Voorbereiding en nazorg' en 1 overlegmoment ter voorbereiding van de concrete inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving.

1.3.2 Diensten voor maatschappelijk onderzoek

De erkenningen van de 5 bestaande diensten voor maatschappelijk onderzoek werden in 2011 voor 5 jaar verlengd. Door de nieuwe regelgeving wordt hun aantal verminderd tot 3, 1 per werkingsgebied.

Voor 2 werkingsgebieden (Antwerpen-Limburg en Vlaams-Brabant-Brussel) kon op 1 januari 2013 al een nieuwe erkenning worden uitgereikt voor 5 jaar. Voor het derde werkingsgebied (West-en Oost-Vlaanderen) zal deze in de loop van 2013 worden toegekend.

De diensten voor maatschappelijk onderzoek ontvingen in 2012 een basissubsidie van 177 464,31 euro per dienst en een extra subsidie van 1790,19 euro per bijkomend onderzoek. In 2012 kregen de diensten voor maatschappelijk onderzoek een totaal van 813 156,30 euro aan subsidie uitbetaald.

Er was tweemaal overleg met de diensten voor maatschappelijk onderzoek over de voorbereiding van het uitvoeringsbesluit 'Voorbereiding en nazorg'. Daarnaast waren er 4 vergaderingen met de coördinatoren van de diensten over de concrete werking van de diensten. Tenslotte was er 1 bijkomend overleg met de dienst 'De Mare' over hun tekort aan personeel om hun opdracht nog te kunnen uitvoeren.

1.3.3 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie

De interlandelijke adoptiediensten ontvingen per dienst 98 768,74 euro basissubsidie in 2012. Dit bedrag wordt per dienst proportioneel verminderd wanneer het aantal geplaatste kinderen gedurende 2 opeenvolgende jaren onder de 35 zakt. Dit was in 2012 bij geen van de 3 erkende adoptiediensten het geval.

De adoptiediensten ontvangen daarnaast van de kandidaat-adoptieouders een bijdrage als prestatievergoeding voor hun werking.

Met de 3 coördinatoren van de adoptiediensten werd er 2 keer overlegd over het dagelijks verloop. Dit vond plaats naast de 2 vergaderingen ter voorbereiding van het uitvoeringsbesluit 'Inzagerecht en bemiddeling'.

1.3.4 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie

Er zijn 5 erkende adoptiediensten voor binnenlandse adoptie. Hun erkenning loopt nog tot 31 oktober 2013. Deze diensten ontvangen geen subsidies voor hun werking. De kandidaat-adoptieouders betalen een bijdrage aan de dienst voor de bemiddeling.

2 adoptiediensten voor binnenlandse adoptie ontvingen in 2012 een subsidie voor de voormalige Derde ArbeidsCircuit (DAC)-functies, als gevolg van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuuut. In 2012 ontvingen de diensten in dit verband een totaal van 103 659,86 euro subsidie.

De maatschappelijk onderzoeken naar geschiktheid, die bevolen worden in het kader van de adoptie van kinderen die al aanwezig zijn in het gezin van de kandidaat-adoptant (stiefouders, meemoeders), worden via een facultatieve subsidie vergoed aan de adoptiediensten. In 2012 werd zo voor een bedrag van 12 964,38 euro uitbetaald.

Daarnaast ontving de adoptiedienst De Mutsaard een facultatieve subsidie van 25 000 euro om een project rond adoptie van special needs kinderen uit te werken.

1.3.5 Steunpunt Nazorg Adoptie en trefgroepen

Het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen voorziet in de erkenning van trefgroepen en van Steunpunt Nazorg Adoptie. In 2012 ontving VCA geen erkenningsaanvragen voor nieuwe trefgroepen. De trefgroep 'Wat nu?' vroeg wel een verlenging aan van hun erkenning en kreeg deze toegekend tot 31 december 2017. De erkenningen van de 2 andere trefgroepen, vzw's Asiana Roots en Kwadrant liep tot 31 december 2012. Zij vroegen geen verlenging van hun erkenningen. De erkende trefgroepen worden altijd uitgenodigd voor het halfjaarlijks overleg met de volledige adoptiesector.

Steunpunt Nazorg Adoptie vzw werd in 2007 opgericht en jaarlijks opnieuw erkend. De erkenning liep af op 31 december 2012. Deze vereniging nam (cfr. artikel 21 van het decreet van 15 juli 2005) de volgende taken op: netwerken opzetten tussen bestaande diensten en projecten die een rol spelen in de nazorg bij adoptie, samen met die diensten een overkoepelende visie op nazorg uitwerken, expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod, de professionalisering van nazorg ondersteunen, fungeren als een aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders, fungeren als expertisecentrum, een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen, advies verlenen met betrekking tot nazorginitiatieven en -projecten en de trefgroepen inzake adoptie ondersteunen. In Steunpunt Nazorg Adoptie waren devorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek en de adoptiediensten vertegenwoordigd. Steunpunt Nazorg Adoptie ontving voor zijn werking in 2012 een facultatieve subsidie van 166 284,26 euro. Hiermee ondersteunden zij verschillende nazorgprojecten, o.a. de adoptiecoach, geadopteerd.be, Road to Roots, Eerste Hulp Bij Adoptie, ...

Steunpunt Nazorg Adoptie werd betrokken bij de voorbereiding van het uitvoeringsbesluit 'Vorbereiding en nazorg' en nam deel aan de 2 overlegmomenten hierover. Het project 'geadopteerd.be' had een apart overleg met VCA over het uitvoeringsbesluit 'Inzagerecht en bemiddeling'. De werking van dit steunpunt wordt vanaf 1 januari 2013 overgenomen door het nieuwe steunpunt Adoptie.

1.3.6 Projecten

Naast de erkende voorzieningen ondersteunde VCA in 2012 ook een aantal projecten met betrekking tot adoptie.

Vereniging voor Adoptiekind en Gezin (VAG)

Deze belangenvereniging voor adoptieouders ontving opnieuw subsidies voor hun werking in informatieverstrekking. Het ging om een bedrag van 39 153,23 euro.

Zoekregister

Het zoekregister staat in voor de zoektochten van geadopteerden, geboorteouders en verwanten naar elkaar. Zij begeleiden deze personen bij hun zoektocht en bieden de nodige ondersteuning bij eventuele ontmoetingen. Het gaat hier vooral om zoektochten bij binnenlandse adopties maar er zijn ook regelmatig vragen in het kader van buitenlandse adopties.

Voor hun werking ontving dit project 69 330,11 euro.

EVA-vorming

Deze vzw werd opgericht door de 5 binnenlandse adoptiediensten om de voorbereiding van kandidaat-adoptieouders voor binnenlandse adoptie te organiseren. Deze is bedoeld voor kandidaat-adoptieouders die willen adopteren via een adoptiedienst maar ook voor diegene die een zelfstandige adoptie van een gekend kind (meestal kind van de partner) willen realiseren.

Voor deze opdracht ontving de vzw 130 214,59 euro.

Daarnaast werd een facultatieve subsidie van 42 638,80 euro uitbetaald aan de vzw Ray of Hope in verband met de opvolging van het adoptiekanaal China. Een facultatieve subsidie van 895 euro werd aan vzw Fiac-Horizon uitbetaald voor de opvolging van de nazorg voor de Russische adoptiedossiers. Beide subsidies kaderen in de opvolging van de stopzetting van de adoptiedienst Horizon.

1.3.7 Andere Belgische overheden

Voor het derde jaar op rij werd de Commissie van Opvolging en Overleg niet samengeroepen. Deze commissie bestaat uit de bevoegde centrale autoriteiten inzake adoptie, de dienst Vreemdelingenzaken, de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken, de parketmagistraten, de jeugdrechters en de kabinetten van de betrokken federale en gemeenschapsministers. Eind 2012 werd wel een commissie gepland die doorging begin 2013.

VCA had regelmatig ander overleg met de Federale Centrale Autoriteit (FCA) en de centrale autoriteit van de Franse gemeenschap (ACC).

Het bilateraal overleg met FCA betrof voornamelijk de lopende en nieuwe landen van herkomst van de adoptiediensten en problemen of onduidelijkheden in zelfstandige (vooral intrafamiliale) adoptiedossiers. De overlegmomenten met de Franstalige gemeenschap gebeurden meestal ter voorbereiding van een missie of delegatie.

Er was ook enkele keren overleg met alle autoriteiten samen (inclusief de centrale autoriteit van de Duitssprekende gemeenschap) over de nieuwe regelgeving rond regularisatiedossiers en over de toekomstige wijzigingen met betrekking tot binnenlandse adoptie.

Uiteraard bleef VCA ook in 2012 beroep doen op de FOD Buitenlandse Zaken in het kader van kanaalonderzoeken, missies, delegaties, individuele dossiers en specifieke problemen in landen van herkomst. De samenwerking met deze dienst en bij uitbreiding met de Belgische ambassades en consulaten verloopt zeer constructief.

1.3.8 Andere Europese centrale autoriteiten

De jaarlijkse conferentie van Europese centrale autoriteiten ging in 2012 niet door. Deze werd uitgesteld naar begin 2013. De pilootgroep, een groep centrale autoriteiten die op zoek gaat naar manieren om informatie op een vlotte manier uit te wisselen, kwam wel 2 keer samen.

Er was 1 overleg met de Nederlandse autoriteit en samen met die autoriteit en de Franse overheid was er een overleg in Parijs met de directrice van de Haïtiaanse adoptieautoriteit.

Bij kanaalonderzoeken werd ook regelmatig beroep gedaan op de Europese centrale autoriteiten om te delen in hun ervaringen met bepaalde landen van herkomst.

1.3.9 Service Social International (SSI)

De SSI is een NGO die individuen, kinderen en families helpt die geconfronteerd worden met sociale problemen waarbij 2 of meer landen betrokken zijn tengevolge van internationale migratie of verplaatsing. Voor VCA is dit een onmisbare en belangrijke bron van samenwerking, vooral op het vlak van informatie betreffende de herkomstlanden. Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend. VCA ondersteunt deze dienst met een bijdrage van 15 000 euro per jaar.

1.3.10 Permanent bureau van Den Haag

Het permanent bureau van Den Haag staat mee in voor de uitvoering van het Haags Verdrag. Zij ondersteunen landen die willen toetreden tot dit verdrag en hun regelgeving en procedures willen aanpassen aan dit verdrag. In 2012 lag de focus op Haïti. Ze vergezelden de Franse, Nederlandse en Vlaamse autoriteit bij de ontmoeting met de directrice van de centrale autoriteit van Haïti. Er waren in 2012 ook samenkomsten met de Montréalgroep. Deze groep van verschillende autoriteiten ontstond na de aardbeving in Haïti om hen te helpen met de heropstart van de adoptieprocedure. Het bureau van Den Haag zorgde hierbij voor technische ondersteuning van de Haïtiaanse autoriteiten.

1.4 Buitenlandse delegaties en missies

In 2012 deed VCA 1 missie naar Kameroen. Daarnaast nam VCA deel aan the 5th International Policy Conference on the African Child van het African Child Policy Forum in Ethiopië. Er werden verschillende delegaties ontvangen. 5 keer ging het om een delegatie bestaande uit de contactpersonen van de adoptiediensten (Oeganda, Colombia, Ethiopië, Honduras en DR Congo (2)). Er waren ook 5 delegaties die bestonden uit de bevoegde autoriteiten van de verschillende landen van herkomst (Guinee, de Filipijnen, Togo, Nigeria en Vietnam).

2. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Overzicht cijfers

	2005 ⁽¹⁾	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aanmeldingen	626	884	831	597	592	560	351	312
Voorbereidingen ⁽²⁾	377	613	482	440	331	330	222	159
Tussenvonnissen		604	595	466	358	280	191	202
Maatschappelijke onderzoeken ⁽³⁾	288	403	500	601	362	327	303	190
Geschiktheidsvonnissen ⁽⁴⁾	233	297	428	422	297	221	154	106
Aangekomen kinderen	172	162	176	210	244	205	180	122
Erkenning en registratie ⁽⁵⁾		179	155	186	209	176	151	99

2.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA

- (1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden.
- (2) Het betreft de uitgereikte attesten van voorbereiding (voorbereiding is enkel nodig voor eerste adoptie).
- (3) Het betreft het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek.
- (4) Het betreft het aantal door de jeugdrechtsbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die VCA ontvangen heeft via FCA (voor 2012: ontvangen op 15 februari 2013. 2005 geeft een gecombineerd cijfer van beginseltoestemming met 24 geschiktheidsvonnissen na het in voege treden van de nieuwe wet in september 2005).
- (5) Het betreft het aantal registraties van de erkenningen van interlandelijke adopties waarover VCA door FCA werd ingelicht.

2.1 Aanmeldingen

In 2012 was er opnieuw een daling van het aantal aanmeldingen. Die was met 11% minder uitgesproken dan in 2011 maar de trend blijft zich wel doorzetten. Deze trend zien we ook in andere landen zoals Nederland (in 2011 een daling van de aanvragen met 26%).

Door de daling in het aantal aanmeldingen volgen ook de andere stappen in de procedure deze evolutie.

De opvallendste vaststelling is dat het aantal geplaatste kinderen met 32% daalde t.o.v. 2011. Op 15 februari 2013 beschikken 379 kandidaat-adoptieouders over een geschiktheidsvonnis. Hiervan wachten 246 mensen op een kindtoewijzing bij een adoptiedienst. 116 mensen sloten nog geen overeenkomst af met een adoptiedienst. 17 geschikte kandidaat-adoptieouders kozen voor een zelfstandig adoptietraject.

Het verschil tussen het aanbod aan adoptieouders en de vraag vanuit de herkomstlanden blijft dus groot maar verkleint wel: een verschil van 257 ten opzichte van 363 in 2011.

2.2 Voorbereiding

Iedereen die een kind wil adopteren, moet een voorbereiding op adoptie volgen. De voorbereiding op adoptie werd ook in 2012 verzorgd door de erkende voorbereidingscentra Triobla en VCOK. Zij organiseren de voorbereiding voor mensen die een niet-gekend kind willen adopteren (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie) maar ook voor de kandidaat-adoptieouders die een kind van hun familie willen adopteren (intrafamiliale adoptie).

Aanmeldingen

	2011		2012	
	351	%	312	%
Aantal aanmeldingen				
Waarvan				
- <i>alleenstaanden</i>	39	11,1	31	10
- <i>heterokoppel</i>	294	83,8	273	87,5
- <i>holebikoppel (M+M;V+V)</i>	18 (17;1)	5,1	8 (8;0)	2,5
en waarvan				
- <i>tweede en volgende adopties</i>	41	11,7	43	13,8
- <i>intrafamiliaal</i>	32	9,1	39	12,5

2.2 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie
Bron: VCA

2.2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind

Kandidaat-adoptieouders betalen 25 euro voor het volgen van de verplichte vorming van minstens 20 uur. De centra weven de adoptiedriehoek, die ingaat op de verschillende relaties tussen de geboorteouders, de geadopteerde en de adoptieouders, als een rode draad doorheen het voorbereidingsprogramma. Zij trachten een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen over de interlandelijke adoptie van een kind. Zij informeren over het verloop van de procedure, de positie van het Haags adoptieverdrag, rouwen en verlieservaring bij de betrokken partijen, hechting in het kader van adoptie en over opvoeding en identiteitsvorming bij een adoptiekind.

Het aantal afgeronde voorbereidingen betreft in alle gevallen eerste adopties. Wie zich aanmeldt voor een tweede adoptie, moet het programma niet opnieuw volgen. 159 kandidaat-adoptieouders (koppels of alleenstaanden) kregen een voorbereidingsattest. Er werden 21 groepen georganiseerd.

2.2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie

De voorbereiding op een intrafamiliale adoptie verloopt in 2 fasen: een eerste gesprek met VCA en een voorbereiding door VCOK.

In 2012 ontving VCA 29 vragenlijsten voor de adoptie van een kind van de familie. Deze aanvragen gaan om personen die een kind willen adopteren dat met hen verwant is en in het buitenland verblijft. 16 kandidaat-adoptieouders gingen in op de uitnodiging tot een individueel gesprek bij VCA. Tijdens dit gesprek lichtte VCA hen de verplichte adoptieprocedure uitvoerig toe en werd verder ingegaan op hun specifieke adoptieproject. Nadien kregen zij een schriftelijke neerslag van dit gesprek waarin een eerste inschatting gegeven werd over de realiseerbaarheid van de geplande adoptie. Deze inschatting bestaat uit informatie over de adoptabiliteit van het kind (worden alle toestemmingen gegeven?), de subsidiariteit van de adoptie (zijn er geen andere oplossingen ter plaatse voor het kind?) en de specifieke situatie in het land van herkomst

(voldoen de toekomstige adoptieouders en -kind aan de voorwaarden van het land?).

Als op basis van deze informatie blijkt dat het weinig zin heeft om de procedure verder te zetten omdat er zich problemen zullen voordoen verder in de procedure, dan worden de kandidaat-adoptieouders hierover ingelicht via deze inschatting. Zo vermijdt VCA dat er hooggespannen maar onrealistische verwachtingen ontstaan bij het kind en/of bij zijn familie.

Op basis van de inschatting van VCA beslissen de kandidaat-adoptieouders of ze de rest van de procedure willen doorlopen of niet. Indien zij verder willen gaan verwijst VCA deze kandidaat-adoptieouders door naar een voorbereidingsprogramma dat gegeven wordt door het VCOK. Hierin wordt vooral aandacht besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de 3 betrokken partijen, namelijk de geboorteouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext.

Dit programma wordt een paar keer per jaar georganiseerd, rekening houdend met het aantal aanvragen. In 2012 ging het om 3 voorbereidingen op een intrafamiliale adoptie namelijk in april, juni en oktober 2012.

In april 2012 trad een nieuwe wetgeving in voege waarbij de Federale Centrale Autoriteit (FCA) in uitzonderlijke omstandigheden een adoptie kan regulariseren. Deze wetgeving is in het leven geroepen voor die situaties waarbij kandidaat-adoptieouders onbewust de Belgische regelgeving niet naleven door een adoptie te laten uitspreken in het land van herkomst voordat ze in België geschikt verklaard worden. Dergelijke adopties konden tot nog toe niet erkend worden. Door deze nieuwe regelgeving kan de FCA (enkel in zeer specifieke situaties en onder strikt omschreven voorwaarden) deze kandidaat-adoptieouders de toestemming geven de Belgische adoptieprocedure (voorbereiding, maatschappelijk onderzoek en geschiktheidsvonnis) toch op te starten ook al is er al een vonnis uitgesproken in het land van herkomst. VCA verwees 6 kandidaat-adoptieouders door naar de FCA om zo een regularisatie aan te vragen (Kenia, Ghana (2), Rwanda (2) en Guinea).

2.3 Maatschappelijk onderzoek

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek. Dit maatschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd door één van de 5 diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. VCA zorgt voor de toewijzing van de opdrachten aan de verschillende diensten. De werkwijze van de DMO's is neergeschreven in een draaiboek dat constant bijgestuurd en geoptimaliseerd wordt. Dit blijft een onmisbaar instrument voor de eenvormige uitvoering van het maatschappelijk onderzoek.

Naast de opdrachten voor maatschappelijke onderzoeken staan de diensten ook in voor de actualisering van dit onderzoek wanneer kandidaat-adoptieouders een verzoek tot verlenging van hun geschiktheidsvonnis indienen bij de

jeugdrechtbank. 46 van de 190 onderzoeken kaderden in dergelijke actualisatie.

Het in 2011 gepubliceerde onderzoeksrapport 'Evaluatie van de huidige screening van adoptieouders uitgevoerd door de diensten voor maatschappelijk onderzoek van de CAW's in het kader van de geschiktheidsprocedure voor interlandelijke adoptie gevoerd voor de jeugdrechtbank', leidde tot een implementatieproces in 2012. De aanbevelingen van de onderzoekers worden in verschillende stappen geïmplementeerd. Eerst wordt het theoretisch raamwerk met risico- en protectieve factoren geüpdate. Dit proces werd begin 2013 afgerond. Gebaseerd op dit raamwerk zal in 2013 een nieuw semi-gestructureerd interview worden opgesteld en er zal een nieuwe manier van verslaggeving aan gekoppeld worden.

Maatschappelijk onderzoek

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Negatief	82	95	54	69	81	38
Risicofactoren	3	26	16	1	1	
Bijkomende gesprekken	0	9	1	4	1	
Uitstel ⁽¹⁾	22	35	31	30	20	21
Uitstel voor 1, negatief voor 2					3	
Neutraal	5	16	4		1	
Positief	317	348	199	165	145	101
Positief voor 1 specifiek kind	4	8		10	3	2
Positief voor 1 ouder kind		1		1		1
Positief voor 1 of 2	8	13	11	7	8	7
Positief voor 1 of meer	1	4	1	1		1
Positief voor 1, negatief voor 2	15		1	8	9	7
Positief voor 2	16	15	18	15	15	6
Positief voor specifieke kinderen	2	2	7		3	1
Positief voor 3		1				
Stoppen ⁽²⁾	15	28	19	16	13	5
Totaal	500	601	362	327	303	190

2.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek
Bron: VCA

(1) Voor 2012 van 3 maanden tot 18 maanden.

(2) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting op vraag van de kandidaten, stoppen.

2.3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek

Een maatschappelijk onderzoek wordt opgestart na een tussenvonnis van de jeugdrechtbank waarin een dergelijk onderzoek wordt bevolen. In 2012 werden 142 tussenvonnissen uitgesproken. Bovendien werden ook 18 vonnissen uitgesproken waarin een aanvullend onderzoek, eventueel na uitstel, werd bevolen. Daarnaast waren er 42 vonnissen met een vraag tot actualisatie van het maatschappelijk onderzoek, zoals voorzien in de wetgeving inzake de verlenging van het geschiktheidsvonnis. In totaal kregen de DMO's dus 202 opdrachten.

Conform de regelgeving moet de DMO het onderzoek binnen de 2 maanden na ontvangst van het tussenvonnis afronden, maar dat is onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de kandidaat-adoptieouders als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de 2 teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de 2 maanden na het tussenvonnis.

De diensten stellen wel alles in het werk om, eenmaal het onderzoek gestart is, de termijn van 2 maanden te respecteren. De tijd tussen het eerste gesprek en de afronding van het onderzoek (het verslag) blijft dan ook ruim onder de 60 dagen met een gemiddelde duur van 5,5 weken.

De wachttijd om te starten met het maatschappelijk onderzoek is door het gedaalde aantal aanvragen gedaald tot het minimum met een gemiddelde van 7 weken tussen het moment dat het vonnis bij de dienst is en het eerste gesprek.

2.3.2 Adviezen

In 2012 werd de daling van het aantal aanvragen duidelijk zichtbaar in het aantal afgewerkt maatschappelijk onderzoeken: 37% minder dan in 2011.

Een deel van de maatschappelijk onderzoeken was al opgestart in 2011 en een deel zal pas in 2013 behandeld worden door de jeugdrechtbank.

Meer dan 62% van de kandidaat-adoptieouders kreeg een positief advies, 3,6% kreeg een positief advies voor één kind maar negatief voor 2 kinderen. Het aantal positieve adviezen lag daarbij 6% hoger dan in 2011.

In 20% van de maatschappelijk onderzoeken werd een negatief advies gegeven.

11% van de kandidaat-adoptieouders kregen een uitstel als advies voor een termijn die schommelde tussen 3 en 18 maanden. 2,6% van de maatschappelijk onderzoeken werd stopgezet of opgeschort op vraag van de kandidaat-adoptieouders zelf.

2.3.3 Geschiktheidsvonnissen

VCA ontvangt niet systematisch de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken worden bevolen, moeten door de jeugdrechtbank, via FCA, aan VCA gemeld worden. Er werden in 2012 toch 7 vonnissen van niet-geschiktheid bezorgd aan VCA, telkens na een negatief advies van de dienst voor maatschappelijk onderzoek.

In 2012 werden opnieuw minder geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de jeugdrechtbanken. Er werden 106 kandidaten geschikt verklaard door de jeugdrechtbank. Bovendien kregen nog eens 37 kandidaat-adoptieouders een verlenging van hun geschiktheidsvonnis na een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek.

Overzicht beslissingen jeugdrechtbank

Beslissing jeugdrechtbank ⁽¹⁾	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek							
	Negatief	Positief 1 kind	Positief 1 of 2 kinderen	Positief voor 1, negatief voor 2	Positief voor 2	Positief voor 1 of meer	Positief, specifieke kinderen	Uitstel
Geschikt, 1 kind	11	65		4				5
Geschikt, 1 of 2 kinderen			1	2		1		
Geschikt, 2 kinderen	1	4	2	12		5		
Geschikt, 1 of meer kinderen			1					
Geschikt, specifieke kinderen	1						1	
Verlenging geschiktheidsvonnis	2	34						1
Totaal	15	103	4	8	5	1	1	6

2.4 Overzicht beslissingen jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2012

Bron: VCA

(1) Vonnissen uitgesproken in 2012 waarvan het VCA op de hoogte werd gebracht door de FCA tot 15 februari 2013.

Naast de officiële vonnissen ontving VCA van 6 kandidaat-adoptieouders al een kopie van hun geschiktheidsvonnis in afwachting van het officiële stuk. Het gaat daarbij om 6 geschiktheidsvonnissen voor 1 kind waarvan er 2 volgen

op een positief advies voor 1 kind, 3 op een negatief advies en 1 op een advies van uitstel 6 maanden.

Er werden ook nog eens 21 vonnissen uitgesproken waarin aanvullend onderzoek werd bevolen.

Aanvullende onderzoeken

Beslissing jeugdrechtbank	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek				
	Positief voor 2	Negatief	Uitstel	Bijkomende gesprekken	Totaal
Aanvullend onderzoek		4	4	1	9
Aanvullend onderzoek na uitstel		4	7		11
Aanvullend onderzoek voor meer kinderen	1				1
Totaal	1	8	11	1	21

2.5 Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2012

Bron: VCA

2.4 Bemiddeling

De meeste kandidaat-adoptieouders doen een beroep op een adoptiedienst voor bemiddeling. Deze diensten werken met door VCA goedgekeurde kanalen.

Daarnaast probeert een beperkt aantal kandidaat-adoptieouders hun adoptie te realiseren via een zelfstandige adoptie. Dit geldt vooral voor de intrafamiliale adopties. VCA onderzoekt en beoordeelt alle zelfstandige adoptieprojecten.

2.4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten

In 2012 werden 122 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door 1 van de 3 erkende adoptiediensten: Ray of Hope, Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC-Horizon), en Het Kleine Mirakel.

Deze kinderen kwamen uit 8 verschillende landen. Naast de landen waarmee al een samenwerking bestaat, gaan deze diensten ook op zoek naar nieuwe herkomstlanden waar nood is aan adoptie. Dit gebeurt via kanaalonderzoeken.

Kanaalonderzoeken

Adoptiediensten die in een nieuw land een adoptiesamenwerking willen opzetten, hebben hiervoor toestemming nodig van VCA. VCA verleent deze toestemming na het voeren van een kanaalonderzoek dat gebaseerd is op een uitgebreid inlichtingendossier van de adoptiedienst. Een kanaalonderzoek houdt een grondige analyse in van de wetgeving en de plaatselijke procedures die worden getoetst aan het Haags Adoptieverdrag en de Belgische adoptiewetgeving. Daarnaast worden de betrokken organisaties en contactpersonen onderzocht en worden de financiële transacties, die nodig zijn om een adoptie tot stand te brengen, doorgelicht. Het voeren van kanaalonderzoeken gebeurt altijd in samenwerking met verschillende externe partners (buitenlandse zaken,

NGO's, andere centrale autoriteiten, ...) en met de betrokken buitenlandse instanties, zoals de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet ratificeerden, moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist.

De procedure voor het starten van een nieuw kanaal verloopt in verschillende fases:

- De adoptiedienst vraagt toestemming om prospectie te doen in een bepaald land.
- VCA verleent toestemming voor de prospectie, tenzij zij onmiddellijk al tegenindicaties kan geven (bv. moratorium wegens wetwijzigingen ter plaatse, zware ramp die adopties voorlopig uitsluiten, ...). Op vraag van de adoptiediensten is prospectie ook niet mogelijk als er al een andere Vlaamse adoptiedienst bezig is in dat land.
- De adoptiedienst legt vervolgens de regelgeving voor aan VCA die een niet bindend advies geeft hierover.
- Na het advies van VCA, beslist de adoptiedienst of zij een inlichtingendossier samenstelt met onder meer informatie over hun contactpersonen, de procedure ter plaatse, hun reisverslag, enz. Dit inlichtingendossier dienen zij in bij VCA.
- VCA voert een kanaalonderzoek uit en beoordeelt het kanaal.
- Als de beoordeling positief is, geeft VCA een voorlopig akkoord aan de adoptiedienst en de toelating om 3 proefdossiers op te starten via dat bepaalde kanaal.
- Na afronding van de proefdossiers, worden deze door VCA geëvalueerd op basis van de ervaring van de adoptieouders, de adoptiedienst, FCA, buitenlandse zaken en VCA. Als de evaluatie positief is, verleent VCA een definitieve goedkeuring van het kanaal en kan de adoptiedienst een wachtlijst aanleggen.

De adoptiediensten dienden in 2012 in totaal 19 nieuwe aanvragen in om kanaalprospectie te doen. VCA gaf hen voor 8 landen toestemming om te starten met prospectie. 7 landen werden geweigerd omdat andere diensten al een prospectie hadden lopen (Nigeria, El Salvador, Oeganda, Rwanda (2) en Mozambique) of omdat het land niet erkend werd door België (Taiwan). Voor 3 landen werd voorlopig geen toestemming gegeven omwille van een stopzetting van de adopties ter plaatse (Laos, Bhutan en Senegal). Voor 8 landen liep de prospectie verder uit vorige jaren. 9 prospecties werden stopgezet door de adoptiedienst omwille van onvoldoende mogelijkheden ter plaatse.

VCA ontving 9 aanvragen voor advies over de wetgeving en kon 10 adviezen geven (waarvan 4 nog op basis van een aanvraag in 2011). Er werden 2 nieuwe inlichtingendossiers ingediend door de adoptiediensten waarvan 1 kon worden afgerond en goedgekeurd in 2012 (El Salvador). Het tweede kanaalonderzoek loopt verder in 2013.

VCA verleende een voorlopig akkoord voor 7 landen (waarvan 2 onder voorbehoud van accreditatie in het land van herkomst) en een definitief akkoord voor 1 land. 7 landen waren al in proeffase voor 2012 en deze proeffase kon nog niet worden afgerond.

In totaal waren er 9 landen met lopende kanalen in 2012 (Marokko, Ethiopië, Sri Lanka, China, Polen, Zuid-Afrika, Colombia, de Filipijnen en Thailand).

In totaal lopen er dus in 21 landen Vlaamse adoptiedossiers en konden de adoptiediensten in 2 landen een accreditatieaanvraag indienen.

Hieronder volgt een overzicht van de kanalen per adoptiedienst.

Kanalen per adoptiedienst

	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	FIAC-Horizon
Aanvraag nieuwe kanalen	Bhutan ⁽¹⁾ Laos ⁽¹⁾ Malawi Sierra Leone Taiwan Nigeria Mozambique Oeganda Rwanda Kazachstan	El Salvador Dominicaanse Republiek Rusland Rwanda	Senegal ⁽¹⁾ Zuid-Soedan Zuid-Korea Roemenië El Salvador
Goedkeuring start prospectie	Kazachstan Malawi Sierra Leone	El Salvador Rusland	Zuid-Soedan Zuid-Korea

vervolg op pagina 20

Kanalen per adoptiedienst (vervolg)

	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	FIAC-Horizon
Afkeuring start prospectie	Taiwan Nigeria Mozambique Oeganda Rwanda	Rwanda	El Salvador
Lopende prospectie	Jamaica Burundi Mali	Oekraïne Cambodja	Moldavië DR Congo Rwanda ⁽¹⁾
Stopgezette prospectie	Brazilië	Armenië Azerbeidzjan Mauritius Slovakije Kaapverdië	Roemenië Lesotho Malawi Oeganda
Ontvangst wetgeving	Ghana Benin Malawi Sierra Leone Kazachstan	El Salvador	Namibië Zuid-Soedan Zuid-Korea
Adviezen wetgeving	Vietnam Ghana Benin Kazachstan	El Salvador Armenië	Mexico ⁽²⁾ Namibië Zuid Korea DR Congo
Ontvangst inlichtingendossier		El Salvador Gambia	
Voorlopig akkoord (start proeffase)	Togo	Portugal Oeganda Guinea El Salvador ⁽³⁾	Chili Honduras ⁽³⁾
Lopende proeffases (gestart voor 2012)	Burkina Faso Haïti India ⁽⁴⁾	Bulgarije Kameroen Kenia	Nigeria
Definitieve goedkeuring	Marokko		
Lopende kanalen	Ethiopië Sri Lanka China	Polen	Thailand Filipijnen Colombia Zuid-Afrika Ethiopië

2.6 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij VCA - 2012

Bron: VCA

- (1) Opschorting prospectie wegens situatie land van herkomst
- (2) Beperkt advies wegens ontbreken van stukken wetgeving
- (3) Onder voorbehoud van accreditatie land van herkomst
- (4) Overgenomen van De Vreugdezaaiers

Het Kleine Mirakel

Het Kleine Mirakel had in 2012 één open lopend kanaal in Polen. Dit land kan veel kinderen plaatsen bij families in Polen zelf waardoor enkel moeilijk plaatsbare kinderen (oudere kinderen, meer dan 1 kind tegelijk, kinderen met medische problemen) voorgesteld worden aan Vlaamse adoptiegezinnen. Naast Polen waren er ook lopende proefdossiers in Bulgarije, Kameroen en Kenia. Voor Bulgarije zijn in 2012 de eerste kinderen aangekomen. Voor Kenia werden 3 kindtoewijzingen goedgekeurd in 2012 maar werden de dossiers nog niet afgerond in 2012. De ouderdossiers voor Kameroen werden bezorgd aan de overheid maar voorlopig zijn er nog geen kindtoewijzingen. In 2012 kreeg de dienst bovendien goedkeuring om met proefdossiers te werken in Portugal, Oeganda en Guinee. In die eerste 2 landen konden al kindtoewijzingen worden goedgekeurd maar de afronding van de adopties zou pas in 2013 gebeuren. Voor Guinee is het nog wachten op de eerste kindtoewijzingen. Ook voor El Salvador was er goedkeuring voor proefdossiers maar wel pas nadat het land Het Kleine Mirakel accrediteert als adoptiedienst. Het kanaalonderzoek naar Gambia kon niet worden afgerond in 2012. Voor twee landen (El Salvador en Armenië) ontving de dienst een positief advies over de wetgeving. De prospectie in Armenië werd echter stopgezet omwille van de moeilijke procedures ter plaatse. 4 andere prospecties (Azerbeidzjan, Mauritius, Slowakije en Kaapverdië) werden ook stopgezet omdat er geen vooruitgang was in deze dossiers. In Rwanda kon Het Kleine Mirakel niet starten met prospectie omdat de adoptiedienst FIAC-Horizon hier al bezig is. Voor de Dominicaanse Republiek kon de goedkeuring in 2012 nog niet gegeven worden.

FIAC-Horizon

FIAC-Horizon heeft als lopende kanalen Zuid-Afrika, Colombia, de Filipijnen, Thailand en Ethiopië. Het nog lopende proefdossier in Nigeria werd in 2012 stopgezet omwille van de blijvende moeilijkheden. FIAC-Horizon bekeek in de loop van 2012 verder of en hoe ze verder zouden werken met deze proeffase. Eind 2012 was nog geen duidelijkheid over een nieuw proefdossier. Voor Chili ontving de adoptiedienst goedkeuring om te starten met proefdossiers. Er werden 2 proefdossiers opgestart. Een derde kon nog niet gevonden worden, waarschijnlijk omwille van het zware kindprofiel van de adopteerbare kinderen uit dit land. FIAC-Horizon kreeg ook de toelating om de accreditatieaanvraag te doen in Honduras en na toelating van het land, kunnen zij ook daar starten met proefdossiers. Er werd voor 4 landen advies gegeven over de wetgeving. Voor Mexico ging het om een beperkt positief advies omdat er nog geen duidelijkheid was over de staat waaruit men zou adopteren en er dus een deel van de relevante wetgeving ontbrak. Voor Zuid-Korea en DR Congo werd een negatief advies gegeven maar hierbij kan de adoptiedienst alsnog beslissen om verder te gaan met de prospectie in deze landen. Voor Namibië werd opnieuw een advies gevraagd, ook al was er een opschorting door Namibië zelf sinds eind 2011, en deze wetgeving werd negatief geadviseerd omdat er geen wetgeving rond adoptie beschikbaar was. De wetgeving van Zuid-Soedan werd ontvangen in 2012 maar kon nog niet worden beoordeeld. 2 prospecties werden stopgezet wegens weinig vordering en een derde (Roemenië) omdat de groep kandidaat-adoptieouders die in aanmerking kwam zeer beperkt was (familie van de kinderen of Roemenen wonend in Vlaanderen). Voor één land (El Salvador) kreeg de dienst geen toestemming omdat Het Kleine Mirakel daar al gestart was met prospectie.

Ray of Hope

De lopende kanalen bij Ray of Hope zijn Sri Lanka, Ethiopië en China. In de loop van 2012 kon ook Marokko volledig worden opengesteld, na de definitieve overname van de vroegere adoptiedienst De Vreugdezaaiers op 1 april 2012.

In Haïti, Burkina Faso en India lopen nog proefdossiers.

Na evaluatie van de 2 eerste proefdossiers in Burkina Faso, kon de dienst starten met 2 bijkomende dossiers.

Voor Haïti werd 1 kindtoewijzing goedgekeurd maar de adoptieprocedure kon nog niet worden afgerond. Voor Togo kreeg Ray of Hope in 2012 de toestemming en drie proefdossiers werden opgestuurd. Er werd nog geen kindtoewijzing ontvangen uit dit land.

Voor de wetgeving van Vietnam en Ghana kreeg Ray of Hope positief advies. De wetgeving van Benin werd negatief geadviseerd omdat er geen specifieke wetgeving was rond interlandelijke adoptie. De nieuwe Kazachse wetgeving bevatte zowel positieve als negatieve elementen waardoor het advies vooral bestond uit aandachtspunten bij de ontwikkeling van het nieuwe kanaal. Over de ontvangen wetgevingen van Malawi en Sierra Leone kon VCA in 2012 nog geen advies geven.

De prospectie in Brazilië werd stopgezet omdat de dienst niet verwachtte ouders te vinden voor de kindprofielen

die uit dit land zouden komen. 3 aanvragen tot prospectie werden afgekeurd omdat er andere diensten mee bezig zijn (Oeganda, Nigeria en Rwanda). 1 vraag werd afgekeurd omdat het land niet erkend is door België (Taiwan) en 1 omdat kandidaat-adoptieouders in het land moeten wonen om te kunnen adopteren (Mozambique).

Geplaatste kinderen

In 2012 zien we een verdere daling van het aantal geplaatste kinderen via een erkende adoptiedienst. Met deze daling van 32% volgt Vlaanderen de internationale tendens die zich in 2011 o.a. toonde in Frankrijk (-43%) en Nederland (-25%). Ethiopië daalt weliswaar in absolute cijfers maar blijft het grootste herkomstland en stijgt tot meer dan 60% van de geplaatste kinderen. De inspanningen om meer herkomstlanden te verkrijgen vertalen zich nog niet in meer spreiding.

Het aandeel van adopties vanuit Haagse landen stijgt (van 29 naar 36%) omdat in 2012 enkel uit Ethiopië als niet Haagland kinderen geplaatst werden.

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	2011		2012	
	Aantal	%	Aantal	%
Bulgarije ⁽¹⁾	0	0,0	2	1,6
Burkina Faso ⁽¹⁾	1	0,5	1	0,8
China ⁽¹⁾	12	6,7	15	12,3
Colombia ⁽¹⁾	2	1,1	0	0,0
Ethiopië	102	56,7	78	63,9
Filipijnen ⁽¹⁾	5	2,8	4	3,3
India ⁽¹⁾	6	3,3	3	2,5
Kazachstan	22	12,2	0	0,0
Marokko	3	1,7	0	0,0
Nigeria	1	0,5	0	0,0
Polen ⁽¹⁾	12	6,7	10	8,2
Sri Lanka ⁽¹⁾	2	1,1	0	0,0
Thailand ⁽¹⁾	2	1,1	1	0,8
Zuid-Afrika ⁽¹⁾	10	5,6	8	6,6
Totaal uit buitenland afkomstig	180	100,0	122	100,0

2.7 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiedienst 2011-2012

Bron: VCA

(1) Haags land

Van de 122 aangekomen kinderen waren er 77 jongens en 45 meisjes.

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

Herkomstland	Jongens	Meisjes	Totaal
Bulgarije	2	0	2
Burkina Faso	1	0	1
China	12	3	15
Ethiopië	47	31	78
Filipijnen	3	1	4
India	1	2	3
Polen	5	5	10
Thailand	0	1	1
Zuid-Afrika	6	2	8
Totaal	77	45	122

2.8 Plaatsing via de erkende adoptiedienst volgens geslacht - 2012

Bron: VCA

De leeftijd van de buitenlandse adoptiekinderen, geplaatst via de adoptiediensten, is gemiddeld 3,1 jaar. Dit is iets hoger dan in 2011, waar het 2,7 jaar was. Opvallend in 2012

is de stijging van het aantal kinderen ouder dan 6 jaar. In 2012 was 17% van de kinderen ouder dan 6 jaar, terwijl dit in 2011 nog om 11% van de kinderen ging.

Herkomstland	Leeftijd van het kind	
	Aantal	%
0 jaar	32	26,2
1 jaar	32	26,2
2 jaar	13	10,7
3 jaar	5	4,2
4 jaar	11	9,0
5 jaar	8	6,6
6 jaar	7	5,7
7 jaar	6	4,9
8 jaar	3	2,5
9 jaar	0	0,0
10 jaar	2	1,6
11 jaar	0	0,0
12 jaar	1	0,8
> 12 jaar	2	1,6
Totaal	122	100,0

2.9 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2012
Bron: VCA

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
25-29 jaar	1	3
30-34 jaar	19	20
35-39 jaar	29	44
40-44 jaar	41	34
45-49 jaar	17	8
50-54 jaar	2	4
Totaal	109	113

2.10 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2012

Bron: VCA

Gezinssituatie adoptieouders

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die een kindje uit het buitenland adopteerden lag in 2012 op 40,1 jaar voor de vaders en 39,1 jaar voor de moeders.

Van de 122 kinderen die door bemiddeling van een buitenlandse adoptiedienst in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 4 kinderen geadopteerd door een alleenstaande vrouw. 118 kinderen werden geadopteerd

door een koppel, telkens door heterokoppels. 22 kinderen werden samen met een broer of zus geadopteerd en hiervan kwamen er 4 in een gezin terecht waar al kinderen waren. In totaal kwamen 58 kinderen terecht in een gezin met kinderen (tweede en volgende adopties, of aanwezigheid van al eigen kinderen). 46 kinderen werden als eerste kind geplaatst in een gezin.

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	46	37,7
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	18	14,8
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	54	44,2
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind binnenin de kinderrij	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal bovenplaatsingen	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal onderplaatsingen	4	3,3
Totaal	122	100,0

2.11 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2012

Bron: VCA

Evolutie over de jaren heen

Op 1 september 2005 trad de huidige adoptiewetgeving, die een einde maakte aan de vrije adopties, in voege. Elke adoptieprocedure wordt sindsdien opgevolgd door de overheid.

Tabel 2.12 geeft het aantal kinderen weer dat voor 2006 via bemiddeling van een erkende interlandelijke adoptiedienst in een adoptiegezin geplaatst werd. Dit is maar een gedeelte van het werkelijke aantal adoptiekinderen omdat er geen duidelijk zicht is op het aantal vrije adopties die in die jaren in Vlaanderen gerealiseerd werden.

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bolivia		3	5		2	2	1	1						
Bulgarije						4	7	3	2	3	2			
Burkina Faso														
Burundi			2	7		2								
Cambodja											1	20		
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1					
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2	
El Salvador								1	1					
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59
Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7
Frankrijk			5	5	2	3								
Haïti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5		
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10
Moldavië				1	2	3	3	7	2					
Nepal		1	5		1									
Oekraïne						2								
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1			
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14
Rwanda	26	27	4											
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5
Thailand								3	1	2	1	5	6	1
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4		
Zaire				24	3	3								
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9
Andere	11	12	5		2									
Totaal	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172

2.12 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2005

Bron: VCA

Tabel 2.13 geeft het aantal plaatsingen via een erkende adoptiedienst weer vanaf 2006 tot en met 2012.

Plaatsingen volgens herkomstland sinds 2006

Herkomstland	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bulgarije							2
Burkina Faso						1	1
China	47	30	8	13	18	12	15
Colombia	3	3	1		3	2	
Ethiopië	58	88	97	107	87	102	78
Filipijnen	10	9	6	2	2	5	4
Haïti				3	3		
India	15	5	9		10	6	3
Kazachstan		26	58	86	64	22	
Marokko						3	
Nigeria						1	
Polen			4	2		12	10
Rusland	17	4	8	14			
Sri Lanka	3	2	5	3	3	2	
Thailand	1	2	4	3	3	2	1
Zuid-Afrika	8	7	10	11	12	10	8
Totaal	162	176	210	244	205	180	122

2.13 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 2006 - 2012

Bron: VCA

Wachttijden

De gemiddelde wachttijd varieert naargelang het herkomstland. Enerzijds is er een wachttijd tot een kindtoewijzing en daarna kan het nog even duren voordat het kindje effectief geplaatst wordt in het gezin. Sommige landen eisen na toewijzing dat de ouders een bepaalde tijd (van enkele weken tot enkele maanden) ter plaatse doorbrengen, bij andere landen wordt de adoptie pas maanden na de toewijzing afgerond waarna de ouders hun kindje kunnen ophalen.

In 2012 werden 117 kinderen toegewezen en sommige van deze kinderen zullen dus pas in 2013 effectief geplaatst worden in hun gezin.

De tijd die verstrijkt tussen het verkrijgen van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing gaat van 16 maanden voor Polen en Kenia tot 65 maanden voor Thailand.

In tabel 2.14 wordt de gemiddelde tijd weergegeven die verstrijkt tussen de datum van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing (KT), en tabel 2.14 toont de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis (GV) en de plaatsing. Er wordt telkens bij vermeld over hoeveel toewijzingen of plaatsingen het gaat.

Wachttijden kindtoewijzingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren maanden	Aantal kindtoewijzingen
Bulgarije	26	2 j. 2 mnd.	2
China	31	2 j. 7 mnd.	9
Ethiopië	33	2 j. 9 mnd.	70
Filipijnen	50	4 j. 2 mnd.	5
Haïti	39	3 j. 3 mnd.	1
India	41	3 j. 5 mnd.	4
Kenia	16	1 j. 4 mnd.	3
Oeganda	34	2 j. 10 mnd.	2
Polen	16	1 j. 4 mnd.	11
Portugal	30	2 j. 6 mnd.	1
Thailand	65	5 j. 5 mnd.	1
Zuid-Afrika	24	2 j.	8
Totaal			117

2.14 Wachttijden kindtoewijzingen per herkomstland - 2012
Bron: VCA

Wachttijden plaatsingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal plaatsingen
Bulgarije	31	2 j. 7 mnd.	2
Burkina Faso	35	2 j. 11 mnd.	1
China	41	3 j. 5 mnd.	15
Ethiopië	34	2 j. 10 mnd.	78
Filipijnen	48	4 j.	4
India	45	3 j. 9 mnd.	3
Polen	31	2 j. 7 mnd.	10
Thailand	67	5 j. 7 mnd.	1
Zuid-Afrika	24	2j	8
Totaal			122

2.15 Wachttijden plaatsingen per herkomstland - 2012

Bron: VCA

2.4.2 Zelfstandige adoptiedossiers

Kandidaat-adoptieouders kunnen ervoor kiezen om een adoptie te realiseren zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval dienen ze zelf een inlichtingendossier in over hun kanaal. Op basis hiervan start VCA een kanaalonderzoek zodra een geschiktheidsvonnis van de kandidaat-adoptieouders beschikbaar is (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt maximaal 4 maanden in beslag (met mogelijkheid tot verlenging naar 6 maanden).

De beoordeling van een kanaal gebeurt op gelijkaardige wijze als bij een adoptiedienst. Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult VCA nog een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het

matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching én de opmaak van attesten met het oog op de erkenningsprocedure.

Binnen de zelfstandige adoptie hanteert VCA een specifieke aanpak als het gaat over een intrafamiliale adoptie. Het inlichtingendossier van deze groep kandidaat-adoptieouders bestaat uit de vragenlijst die ze invullen bij aanmelding en die gebruikt wordt ter voorbereiding van het individueel gesprek.

Wanneer kandidaat-adoptieouders beslissen om verder te gaan, kan VCA al starten met een voorbereidend onderzoek van het kanaal. Op die manier wordt tijd gewonnen zodat, indien toegestaan, het kind snel zijn familie in België kan vervoegen. Het eigenlijke kanaalonderzoek en de beoordeling van het kanaal gebeurt maar nadat een geschiktheidsvonnis werd uitgesproken.

Zelfstandige adoptie van een ongekend kind (niet-familiaal)

In 2012 ontving VCA 3 nieuwe aanvragen voor kanaalonderzoek via een inlichtingendossier van zelfstandige adoptanten, met name voor Kroatië, DR Congo en Haïti.

Er werden 4 kanaalonderzoeken opgestart waarvan 1 al was ingediend voor 2012. 5 kanaalonderzoeken konden worden afgerond waarvan 3 al opgestart waren in 2011. 3 kanalen werden goedgekeurd (Bulgarije, Honduras en El Salvador) en 2 kanalen werden afgekeurd (DR Congo en Niger). De kanaalonderzoeken in Kroatië en Haïti worden verdergezet in 2013.

Er werden 4 dossiers ingediend bij VCA die verzonden werden naar het buitenland (Honduras, El Salvador, Colombia en Rusland).

Voor 1 dossier ontving VCA een kinddossier vanuit het buitenland (Armenië) dat kon goedgekeurd worden. Er kwamen in 2012 geen kinderen aan via zelfstandige adoptie.

Intrafamiliale zelfstandige adoptie

In 2012 werd voor 3 intrafamiliale dossiers een kanaalonderzoek opgestart nadat VCA over het geschiktheidsvonnis beschikte (Moldavië, Ghana en Sierra Leone). 2 van hen werden goedgekeurd, het derde (Moldavië) loopt nog door in 2013. Daarnaast kon ook een kanaalonderzoek voor Kameroen worden goedgekeurd dat opgestart werd in 2011. Een kanaalonderzoek voor Kenia werd afgekeurd omdat het land enkel adopties via adoptiediensten toeliet, ook voor intrafamiliale, waardoor de kandidaat-adoptieouders werden doorverwezen naar de adoptiedienst Het Kleine Mirakel.

2 ouderdossiers konden worden opgestuurd naar de landen van herkomst Ghana en Haïti. We ontvingen 1 kinddossier uit Guinee-Bissau wat ook kon worden goedgekeurd.

Er werden twee adoptiebeslissingen voor intrafamiliale adopties geregulariseerd door FCA op basis van de nieuwe wetgeving. Het ging hierbij om een kind uit Rwanda, dat ook aankwam in 2012 en een kind uit Guinea.

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Niet familiaal	2012	Intrafamiliaal	2012
Kanaaldossier ontvangen		Vragenlijst ontvangen	
Kroatië	1	Kazachstan	1
DR Congo	1	Venezuela	1
Haïti	1	Guinea	1
Totaal	3	Burkina Faso	1
Kanaaldossier opgestart		Ethiopië	1
Kroatië	1	Oeganda	1
Haïti	1	Nepal	1
Bulgarije	1	Ghana	6
DR Congo	1	Djibouti	1
Totaal	4	Kameroen	1
Goedkeuring kanaal		Madagaskar	1
Bulgarije	1	Thailand	5
Honduras	1	Ivoorkust	1
El Salvador	1	Nigeria	1
Totaal	3	Vietnam	1
Weigering kanaal		Marokko	3
DR Congo	1	DR Congo	1
Niger	1	Totaal	29
Totaal	2	Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsonderzoek)	
		Moldavië	1
		Ghana	1
		Sierra Leone	1
		Totaal	3

vervolg op pagina 33

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers (vervolg)

Niet familiaal	2012	Intrafamiliaal	2012
Verzending naar buitenland		Goedkeuring kanaal	
Honduras	1	Ghana	1
El Salvador	1	Sierra Leone	1
Colombia	1	Kameroen	1
Rusland	1	Totaal	3
Totaal	4	Weigering kanaal	
Ontvangen kinddossier		Kenia	1
Armenië	1	Totaal	2
Totaal	1	Verzending naar buitenland	
Goedkeuring kindtoewijzing		Ghana	1
Armenië	1	Haïti	1
Totaal	3	Totaal	2
Weigering kindtoewijzing		Ontvangen kinddossier	
Totaal	0	Guinea-Bissau	1
		Totaal	1
		Goedkeuring kindtoewijzing	
		Guinea-Bissau	1
		Totaal	1
		Weigering kindtoewijzing	
		Totaal	0

2.16 Overzicht zelfstandige adoptiedossiers - 2012
Bron: VCA

3. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie betreft adopties van kinderen die in België verblijven en die niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen.

De 5 erkende binnenlandse adoptiediensten (Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum, Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare) bemiddelen bij adoptie van niet-gekende kinderen.

Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat het om gekende kinderen (stiefkinderen, pleegkinderen, kinderen van familie, ...).

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Typisch voor de bemiddeling via een adoptiedienst is dat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, instaat voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als de nazorg. Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de jeugdrechtbank, de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders.

In 2012 werd een consultatieronde gehouden over binnenlandse adoptie. Het ging hier om een zeer ruime consultatie van zowel de binnenlandse en buitenlandse adoptiesector als externen zoals jeugdrechters, pleegzorg, ziekenhuizen, begeleiders van ongewenst zwangeren, Çavaria, ...

In 3 werkgroepen werd gediscussieerd over de toekomst van binnenlandse adoptie en er konden een aantal aanbevelingen gedaan worden. Hiermee kan VCA in de loop van 2013 verder aan de slag om tot een voorstel van decreet te komen.

Naast hun deelname aan deze werkgroepen waren de 5 adoptiediensten ook aanwezig op 3 overlegmomenten met VCA over hun huidige werking.

3.1 Aanmelding

Alle kandidaat-adoptieouders die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij VCA. VCA registreert alle aanmeldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op.

Aanmeldingen bij de VCA

	2011		2012	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	164	28,6	158	26,7
Zelfstandig	409	71,4	434	73,3
waarvan:				
- stiefouder hetero	148	36,2	165	38,0
- stiefouder holebi	240	58,7	239	55,1
- gekend kind (pleegkind, draagmoeders, ...)	13	3,2	13	3,0
- kind van familie (kleinkind, neef, nicht, ...)	8	1,9	17	3,9
Totaal	573		592	

3.1 Aantal aanmeldingen binnenlandse adoptie
Bron: VCA

Van de 158 kandidaat-adoptieouders die zich in 2012 aanmeldden voor een adoptie bij een adoptiedienst zijn er 85 heterokoppels. 39 koppels bestaan uit 2 mannen en 8 uit 2 vrouwen. Daarnaast zijn er 20 alleenstaande vrouwen en 6 alleenstaande mannen die een kind willen adopteren via een binnenlandse adoptiedienst.

De zelfstandige adoptieaanvragen blijven de grootste groep met vooral stiefouders binnen halebikoppels. Het ging hierbij om 236 meemoeders die het kindje van hun partner willen adopteren en 3 mannen die het kind van hun mannelijke partner willen adopteren. Bij de heterokoppels zijn er 153 mannen die het kind van hun vrouwelijke partner willen adopteren en slechts 12 vrouwen die het kind van hun mannelijke partner willen adopteren.

3.2 Voorbereiding

De vzw EVA-vorming, de koepelorganisatie waarin alle binnenlandse adoptiediensten vertegenwoordigd zijn, verzorgt de voorbereiding van alle kandidaten voor binnenlandse adoptie, zowel voor de adopties via een erkende adoptiedienst als voor de zelfstandige adopties (meestal zogenoemde stiefouderadopties).

Eén keer per jaar organiseert de vzw EVA-vorming op 2 locaties een algemene infosessie voor alle kandidaat-

adoptieouders die zich hebben aangemeld voor een adoptie via een adoptiedienst. Rekening houdend met het kleine aantal kinderen dat binnenlands geadopteerd wordt, heeft het geen zin om iedereen meteen te laten starten met de procedure om dan vervolgens jaren op een wachtlijst te staan.

Dergelijke algemene infosessies vonden plaats in januari en maart 2012.

Na de algemene infosessie komen de kandidaat-adoptieouders op een wachtlijst voor de voorbereiding terecht. Zodra de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe adoptieouders, wordt een voorbereidingsprogramma georganiseerd waarop de eerste wachtenden worden uitgenodigd.

Op vraag van de adoptiediensten werden eind 2012, 30 kandidaat-adoptieouders doorgegeven aan het voorbereidingscentrum. De datum van aanmelding dient als criterium om de volgorde van deelname te bepalen. Na het doorsturen van deze aanmeldingen stonden er nog 218 kandidaat-adoptieouders op de wachtlijst voor de voorbereiding.

Ook de groep van zelfstandige kandidaat-adoptieouders volgt een verplichte voorbereiding bij de vzw EVA-vorming. Deze voorbereiding is aangepast aan het familiale karakter dat deze adopties meestal hebben.

Voorbereidingen

	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1	47	11,1	23	7,2	21	5	23	7,5
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9	376	88,9	295	92,8	401	95	282	92,5
Totaal	395	100,0	296	100,0	423	100,0	318	100,0	422	100	305	100,0

3.2 Afgeronde voorbereidingen van binnenlandse adoptie via EVA-vorming
Bron: VCA

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.juriwel.be/ws/Export/1020362.html>

3.3 Maatschappelijk onderzoek

Na het volgen van het volledige voorbereidingstraject wenden de kandidaten voor een ongekend kind zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg. De zelfstandige adoptieouders richten zich rechtstreeks tot de jeugdrechtbank.

In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie verschijnen kandidaat-adoptieouders pas voor de jeugdrechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwd of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, willen adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat.

De jeugdrechtbank kan vervolgens een maatschappelijk onderzoek bevelen dat door VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de jeugdrechtbank bezorgd via VCA.

In 2012 ontving VCA geen opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden via een dienst. Er werden wel 3 verslagen neergelegd bij de rechtbank van opdrachten uitgesproken voor 2012. Meestal vraagt de rechtbank geen verslag van het maatschappelijk onderzoek

op omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag laten indienen samen met het verzoekschrift voor adoptie. Voor veel rechtbanken is dit voldoende om te kunnen beslissen over de adoptie.

Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-adoptieouder en het betrokken kind. Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht, maar wel mogelijk.

In 2012 werden 11 maatschappelijke onderzoeken door de jeugdrechtbank bevolen via VCA in het kader van een zelfstandige adoptie. VCA ontving voor 8 kandidaat-adoptieouders een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende adoptiedienst. In 2 dossiers werd de opdracht door de jeugdrechtbank (tussenvonnis) al in 2011 gegeven.

Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie is de adoptiedienst decretaal aangeduid om het onderzoek te voeren naar de adoptabiliteit van een kind als dit in het kader van een interlandelijke adoptie naar het buitenland zou vertrekken. Tot nu toe kreeg VCA hiertoe nog geen enkele opdracht.

Ook het informeren van de eventuele afstandsouder(s) is een taak van de adoptiediensten als de jeugdrechter hierom verzoekt. Hiervoor gaven de jeugdrechtbanken in 2012 evenmin een opdracht.

Onderzoeksoopdrachten

	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht maatschappelijk onderzoek door jeugdrechtbank	0	11
Verslag maatschappelijk onderzoek	3	8 ⁽¹⁾
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader	0	0

3.3 Opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van onderzoek - 2012
Bron: VCA

(1) Waarvan 2 opdrachten in 2011 werden gegeven

3.4 Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

In 2012 werden 30 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Hiervan werden 15 kinderen geplaatst in een gezin dat eerder al een kindje adopteerde via een binnenlandse adoptiedienst. 14 kinderen waren jongens en 16 waren meisjes. Maar 1 kind was net 1 jaar oud op het moment van plaatsing. Alle andere kinderen waren jonger dan 1 jaar met een gemiddelde van 2 maanden.

Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidde de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidden uiteindelijk tot een adoptieplaatsing. Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, ...

Vorbereidingen

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Geplaatste kinderen	22	32	29	24	35	25	30

3.4 Kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten
Bron: VCA

Gezinssituatie

De gemiddelde leeftijd van de adoptievaders die een kind adopteerden via een erkende adoptiedienst was 38,7

jaar en van de adoptiemoeders 37,4 jaar. Hiermee ligt de gemiddelde leeftijd van deze adoptieouders iets lager dan die van de ouders die interlandelijk adopteerden.

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
30-34 jaar	10	4
35-39 jaar	14	9
40-44 jaar	15	4
45-49 jaar	3	1
Totaal	42	18

3.5 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2012
Bron: VCA

Van de 30 kinderen kwamen 14 kinderen terecht in een gezin met twee vaders (13) of twee moeders (1).

16 kinderen werden geplaatst bij een vader en een moeder. Er werden in 2012 geen kinderen geplaatst bij alleenstaanden.

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	14	46,7
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	16	53,3
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind binnenin de kinderrij	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal bovenplaatsingen	-	-
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal onderplaatsingen	-	-
Totaal	30	100,0

3.6 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2012
Bron: VCA

VCA ontving voor 186 kinderen die via zelfstandige adoptie geadopteerd werden, een kopie van de overschrijving in de registers van de burgerlijke stand. 183 van deze kinderen werden geadopteerd door een stiefouder (141 door een meemoeder).

Daarnaast waren er nog 2 adopties van een pleegkind en 1 adoptie van een gekend kind. Het aantal ontvangen

inschrijvingen stijgt daarmee sterk ten opzichte van 2011 toen er maar 83 werden ontvangen. Vermoedelijk heeft deze stijging vooral te maken met het feit dat meer gemeentes de overschrijvingen doorsturen, wat in het verleden niet door alle gemeentes even consequent gebeurde.

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100
(nationaal tarief)

www.kindengezin.be

D/2013/4112/14

Verantwoordelijke uitgever: Kind en Gezin, Katrien Verhegge, administrateur-generaal - Vlaams agentschap

